

Artxiboko Kontuak

Maite Garamendi

2018ko martxoan beste altxor bat jaso da Lekeitioko Udal Artxiboan: Jose Javier Uribarrenen ikatz-marrakki bat. Uribarren, nahiko gazte agertzen da paparretik gorako irudi honetan, mexikar kolonoek erabiltzen zuten bezalako gorbata bat jantzita. Bertan Mexikon edo handik bueltatu eta denbora gutxira egindako marrakki izan daiteke, XIX. mendeko 20. hamarkadako hain zuzen ere, agian Lekeition daukagun pertsonai baten irudirik zaharrena. Posible da, baita, bere emazte Maria Jesus Agirrebengoak marraztutakoa izatea.

Gonzalo Duo plentziarraren eskutik ekarri da margolana artxibora. Gonzalo, aspaldi ibili zen Lekeitioko Udal Artxiboan ikerlari. Orduetik, hainbat artikulu eta liburu argitaratu ditu, besteak beste, *Lekeitio* y *Jose Javier de Uribarren, Las escuelas de náutica de Bizkaia, Gipuzkoa* y *Laburdi* edo *La enseñanza de náutica en Lekeitio durante los siglos XVIII y XIX*. Duok, bere lanak burutzeko, Javier Agirrebengoak zumarragatarrarekin izan zituen harremanak, Maria Jesus Aguirrebengoaren ondorengoak azken hau.

Javier Agirrebengoak, Gonzalo Duok aholkatuta eta kontutan izanda J.J. Uribarren lekeitiarra zela, aipatutako margolana Lekeitioko herriari ematea erabaki zuen, haren jaioterrian gordetzeko.

J.J. Uribarrenen ikatz-marrakkiak lekeitiarrontzako ondare-balio handia duela eta, Lekeitioko Udalak dohaintza onartu egin zuen 2018ko apirilaren 13ko Oso-ko Bilkuran eta eskerrak ematea erabaki Javier Aguirrebengoari eta Gonzalo Duori.

Beste alde batetik, Kuriken irakurleek ere ekarpenak egiten dituzte noizean behin, oso balio-tsua gure historitxoak osatzen joateko.

Oraingoan, Julen Erostege Esturok, Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko langileak, *Aeroplano bi pasa-ta* artikulu irakurri zuen (Kurik II, 18. orr.) eta hemen ikusi ahal duzuen argazki interesgarri hau lokalizatu zuen interneten. Honi esker dakigu, 1943ko ur-hegazkin alemaniarra, Lekeiotik Portugaletera eraman zutela...

Eta webguneko testuak zera dio:

“Un hidroavión alemán BV 138C-1 fue recogido frente a la costa de Bizkaia, a finales de septiembre de 1943 y quedó internado. Hallado por unos pescadores a 15 millas de Cabo Matxitxako (Bizkaia) fue llevado a su puerto, Lekeitio, de donde fue llevado por las autoridades a la Dársena de Portugalete, en Barakaldo (frente a Altos Hornos). El avión permaneció allí hasta 1946, cuando fue enviado a la chatarra.

Este avión, el Wnr. 1037 numeral X4+AH, pertenecía al I./S.A.Gr.129 (See Aufklärungsgruppe, Reconocimiento Naval), unidad de reconocimiento de la Luftwaffe basada en Biscarrosse. El avión se quedó sin gasolina cerca de su base y amerizó, siendo la tripulación recogida y dejando para más tarde el rescate del hidro, que fue llevado por las corrientes”.

Datu honekin 1943ko aeroplanoaren historiari amaiera zehatzagoa eman diogu. Eskerrik asko, Julen!

Maite Garamendi
Lekeitioko Udal Artxiboa

Tel. 946034122

artxiboa@lekeitio.eus

Jose Javier Uribarren

AZKEN ORDUKOA

Sancho el Sabio Fundazioak, Uriarte familia-artxiboa (1288-1927) eskegi du bere webgunean (www.sanchoel-sabio.eus). Bertan, Andicano, Beingolea, Manso de Zuñiga eta Villarreal de Berriztarren familia-funtsak kontsultatu daitezke: 3.119 dokumentu guztira, 63.076 iruditan digitalizatu direnak. Txalotzeko ekimena.

Famili noble haiek lurak ematen zuenetik, zentzurik zabalenean hartuta, bizi ziren. Nekazaritza, abeltzaintza, ikatza egiteko basoak; etxeak, baserriak eta errotrak alokatzen zituzten eta burdinolak eta meategiak ustiatu. Jarduera horien ondorioz sortutako dokumentazioa gordetzen da artxibo hauetan, besteak beste. Notario-agiriak dira asko, ondarearen administrazioa eta eskualdatzeak islatzen dutenak: ezkontza-hitzarmenak, testamentuak, errentamendu-kontratuak, salerosketak, zentsu edo mailleguak... Badaude, baita, erregeek eta aita santuek emandako mesede eta erregaliak (beraiei egindako zerbitzuen truke). Genealogiak, auto judizialak, korrespondentzia... Labur esanda, orduko bizitza ekonomikoa eta soziala islatzen duten agiriak, eta ez bakarrik familia oietakoak. Agiri hauetan Lekeitio, inguruko herri eta urrunagokoen bizi modua eta historia ikas daiteke. Urrats galanta gure iragana ezagutzeko.

Eskerrak Del Valle de Lersundi Manso de Zuñiga familiari eta Sancho el Sabio Fundazioari.

1943ko hidroaioia. Julen Erostegek bidalitako argazkia

SACROSANCTA PAROCHIALIS BASILICA LEONVEITTIENSIS

Joaquín del Valle de Lersundi Mendizabalen seme-alabok hurrengo gertaerak eta gogoetak jasota gelditu daitezkeen nahi dugu, 2/1984 Lege Organikoa, martxoaren 26koa, zuzenketa eskubide arautzen duenari heltzen diogularik.

2016ko uztailaren 15ean KURIK aldizkariaren 2. zenbakia aurkeztu zen jendaurrean. Zenbakiaren aurkibidean BT izeneko atal berria iragartzen dute eta bertan Joaquín del Valle de Lersundi (Pilar del Valle de Lersundi) irakur daiteke. 14. orrialdean, atal horren aurkezpenean txarri baten ipurdian laurdenak ikus daitezke, eta bertan BT hizkiak idatzita daude; hitzaurrean argitzen dute hizki horiek "Beraneante Txarriak" esan nahi dutela. Jarraian gure aita kategoria horretan sartzen dute beste pertsona batzuekin batera, konnotazio bartzertzailea adieraziz eta baita deskalifikatzailea ere artikulua- ren testuinguru kontuan hartzen badugu.

Atalari berari iraingarria deritzogu.

Gure aita, Deban jaioa, Lekeitiar batekin ezkondu zen. Bere seme-alaba guztiak Lekeition jaio ziren. Erretiroaren ondoren hogeitun urte baino gehiagorik Hiribilduaren auzotarra izan zen; bertan familiaren hilibian bere gorpuzkiak dautza. Hortaz, aita Beraneantetzat hartzea ez da zilegi, eta are gutxiago txarritzat hartzea.

Testuak Lekeitioko maitale gisa aurkezten badu ere, atalak zein aurkezpenak aita sartzzen dute argitaratzaileek ezarritako sailkapen bitxi horren barruan.

Larria iruditzen zaigu argitaratzaileek alabetako bati egindako eskaera artikulua bat idatziz zezan aitak Lekeitioko historiari egindako ekarpena goraiatzeko eta bere figura omentzeko, gerora aitaren izena atal belzgarri batean sartzeko erabili baitzuten.

Udalaren menpeko argitalpen batek elkarbizitza bultzatu beharko luke eta ez lituzke modu iraingarri batean nabarmendu beharko jada zendutako pertsonak, beren burua nekez defendatuko dutenak.

Lekeition, 2016ko uztailaren 21ean.

Jokin, Gentz eta Pilar del Valle de Lersundi.

Pasa den 2016ko uztailaren 15ean kaleratutako KURIK II aldizkariko lan taldeko kideok, zera adierazi nahi dugu, 14. orrialdean idatzitakoaren gainean:

-Ezjakintasunez, oker kokatu genuela Juan Manuel Ugartetxea Salinas, udaltzarrei eskeinitako BT (Beraneante Txarriak) sailean.

Beraz, zera argitu nahi dugu:

-Juan Manuel Ugartetxea Salinas Lekeition jaio zen 1937ko ekainaren 23an, bere familiaren Arranegiko zabaleko Zaldundegi etxean.

-“Txarria” hitza erabiltzea ez da izan egokia.

Bere familiak jaso duen samintasuna ikusita, gutun honen bidez zintzoki barkamena eskatzera gatzozkie.

Maite Garamendi, Aitor Iturbe eta Iñaki Goigana